

ส่ง
ก.พ.
๑๒๘
19 ธค ๕๐

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๕๕

กรมประชาสัมพันธ์
รับที่ 52236
วันที่ 18 ธค ๕๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรม

๑) เรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ. ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๑๒/๑๕๕๔ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๐

18 ธค ๒๕๕๐	๕๒๒๓๖
วันที่	๕๒๒๓๖
เลขที่	15,074
รับที่	
วันที่	

ด้วยสำนักงาน ก.พ. ได้เสนอเรื่อง การให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรม มาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ลงมติว่า

๑. เห็นชอบตามที่สำนักงาน ก.พ. เสนอทั้ง ๔ ข้อ ดังนี้

๑.๑ ให้ถือเป็นหลักการให้ข้าราชการพลเรือนสตรีมีสิทธิไปถือศีลและปฏิบัติธรรม ณ สถานปฏิบัติธรรมที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติครั้งหนึ่งตลอดอายุราชการ เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน โดยไม่ถือเป็นวันลา ทั้งนี้ ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาก่อน

๑.๒ ให้นำหลักการตามข้อ ๑.๑ ไปใช้กับข้าราชการทหาร ตำรวจ พนักงานราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นสตรีด้วย

๑.๓ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับหลักการตามข้อ ๑.๑ ไปพิจารณาปรับใช้กับข้าราชการและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นสตรีด้วย

๑.๔ ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบดำเนินการตลอดจนติดตามประเมินผลเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๒. ให้สำนักงาน ก.พ. รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาด้วยว่า กรณีการถือศีลและปฏิบัติธรรมของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐ ที่เป็นชายสมควรจะดำเนินการอย่างไรให้เหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

๒) ดำเนินการตามเสนอ

(นายเผด็จ ขำโพธิ์)

รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

19 ธ.ค. 2550

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๕๐ ๕๐๐๐ ต่อ ๓๒๖

โทรสาร ๐ ๒๒๕๐ ๕๐๖๔ L5-07-50 (เวียน)/อ้อดี

www.cabinet.thaigov.go.th

รปส. (นายเผด็จ ขำโพธิ์) 52236

19 ธ.ค. 2550

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรชัย ภูประเสริฐ)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

เรียน

๒) เรียน รปส. นายเผด็จ
เพื่อโปรดทราบและจะได้
แจ้งเรื่องนี้ให้ทุกที่ด้วย

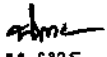
น.กม. 19 ธ.ค. 2550

เพื่อโปรดดำเนินการ

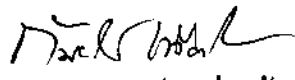
น.ส.ค.

20 ธค 50

เรียน คุณกตวดี
เพื่อโปรดดำเนินการ

ท.งท.ร.
..... 27 / ๕.๑ / 5๐

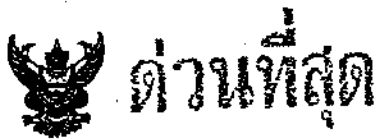
④เรียน ผอ.สำนัก, ผอ.กอง และหัวหน้าหน่วยงาน
เพื่อโปรดทราบ

(นางสาวกันยรัตน์ เทียงน้อย)

ท.๘๒๓.

ป.ราชการแทน อจจ.

28 ๕๐๕๐

ด้านที่สุด

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงาน ก.พ. สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล โทร. ๐ ๒๕๕๗ ๑๘๗๐

ที่ พค ๓๕๖๖/๑๕๕๓

วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรม

เรียน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์)

ตามที่ท่านเห็นควรให้แก้ไขบันทึกเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี เรื่อง การให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรม โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

- แนวคิดเรื่องนี้เป็นการพัฒนาข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีด้วยการให้ไปถือศีลและปฏิบัติธรรมที่จะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน รวมทั้งมีผลดีต่อคุณภาพชีวิต

- จากรายงานการประเมินผลโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติซึ่งเป็นโครงการระยะสั้นที่ได้ดำเนินการไปแล้ว พบว่าทั้งผู้เข้ารับการอบรมและผู้บังคับบัญชามีความเห็นว่าการอบรมทำให้มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์และจิตใจของตนเองได้ดี มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ประสบความสำเร็จ ตลอดจนมีผลการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น

- ปัจจุบันมีโครงการให้ข้าราชการไปอบรมและปฏิบัติธรรมในระยะสั้นเป็นเวลา ๕-๑๐ วันแล้ว และจากการไปสำรวจวัด สำนักปฏิบัติธรรมพบว่ามีความพร้อมในการที่จะรองรับผู้ไปปฏิบัติธรรม ทั้งในแง่ของหลักสูตรและสถานที่

ดังนั้น เพื่อเป็นการพัฒนาข้าราชการสตรีในด้านของจิตใจที่จะมีผลต่อพฤติกรรมในการทำงานและการดำรงชีวิตให้เกิดผลดีต่อสังคมโดยรวม ควรให้มีระยะเวลาในการปฏิบัติธรรมที่ยาวนานมากขึ้นกว่าเดิมครั้งหนึ่งตลอดอายุราชการ เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน และไม่ถือเป็นวันลา โดยให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาในการพิจารณาอนุญาตตามความเหมาะสม

ด่วนที่สุด

ที่ นร 1012/1446

สำนักงาน ก.พ.

ถนนพิษณุโลก กทม. 10300

3 ธันวาคม 2550

เรื่อง การให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรม

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเสนอคณะกรรมการ เรื่อง การให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรม จำนวน 70 ชุด

ด้วย รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (คุณหญิงทิพาวดี เมฆสวรรค์) ได้เห็นชอบให้สำนักงาน ก.พ. นำเรื่อง การให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรมเสนอคณะกรรมการ รายละเอียดตามเอกสารแนบท้าย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำบันทึกดังกล่าวเสนอคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีชา วัชรากิต)

เลขาธิการ ก.พ.

สำนักวิจัยและพัฒนาระบบงานบุคคล

โทร. 0 2547 1870

โทรสาร 0 2547 1869

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวอ้อวดี ศูนย์วิภาค)

ที่หน้าทีวิเคราะห์นโยบายและแผน

๑๖

สำนักงาน ก.พ. จึงได้จัดทำบันทึกเสนอคณะรัฐมนตรีตามเอกสารที่แนบมา
พร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบนำบันทึกดังกล่าวเสนอ
คณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป หรือจะเห็นสมควรประการใด

-1ใน40พ

ม.ด.ค.๕๐

(คุณหญิงวิภาวดี เหมสุวรรณค์)
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

(นายปรีชา วัชรากัย)

เลขาธิการ ก.พ.

บันทึกเสนอคณะรัฐมนตรี

เรื่อง การให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรี ไปถือศีลและปฏิบัติธรรม

๑. ที่มา

จากแนวความคิดในเรื่องการพัฒนาและบริหารกำลังคนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการ ประกอบกับคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้มีมติมอบให้สำนักงาน ก.พ. ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาในรายละเอียดเกี่ยวกับการอนุมัติให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรมเป็นเวลา ๓ เดือน โดยให้ถือเป็นวันปฏิบัติราชการ แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

๒. การดำเนินการ

สำนักงาน ก.พ. ได้จัดประชุมหารือร่วมกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรมการศาสนา และกรมบัญชีกลางแล้ว เห็นว่าการให้ข้าราชการสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรมโดยไม่ถือเป็นวันลา เป็นระยะเวลาไม่เกิน ๓ เดือน จะเป็นประโยชน์กับทางราชการและต่อสังคมไทย โดยเฉพาะสังคมครอบครัว โดยมีข้อเท็จจริงและความเห็นสนับสนุน ดังนี้

๒.๑. **ประโยชน์ต่อราชการ** จากรายงานการประเมินผลโครงการปฏิบัติธรรมเฉลิมพระเกียรติ เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พ.ศ. ๒๕๕๘ (จัดทำโดยวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา) ซึ่งได้นำผลการประเมินการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาของผู้เข้าร่วมโครงการปฏิบัติธรรม จำนวน ๘,๐๐๐ คน จาก ๒๕๐,๐๐๐ คน มาเปรียบเทียบทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ ผลการประเมินการปฏิบัติงานหลังเข้าโครงการดีขึ้นมาก จากผลงานระดับปานกลาง เป็นระดับดีมาก โดยเฉพาะในเรื่องความตั้งใจมุ่งมั่นในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และเรื่องความซื่อสัตย์ในความซื่อสัตย์สุจริต

๒.๒. **ประโยชน์ต่อครอบครัวและสังคม** การให้ข้าราชการไปปฏิบัติธรรมจึงเป็นการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยมในการทำงานที่ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะ โดยเฉพาะการให้ข้าราชการสตรีปฏิบัติธรรมจะยังเกิดผลดีต่อตนเอง บุตร และครอบครัวของข้าราชการสตรีผู้นั้นด้วย เนื่องจากในสังคมไทย สตรีจะมีความรับผิดชอบในการอบรม ดูแลบุตรและใกล้ชิดกับครอบครัว

๒.๓. ความพร้อมของสถานปฏิบัติธรรม ปัจจุบันมีสำนักปฏิบัติธรรม (วัด) ประจำจังหวัดที่ตั้งขึ้นตามมติมหาเถรสมาคมและได้รับการรับรองจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ๖๐๙ แห่ง กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ ดังนั้น ความพร้อมในเรื่องสถานที่ปฏิบัติธรรมสำหรับข้าราชการสตรีจึงมีสูง อย่างไรก็ตาม เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับข้าราชการสตรี ที่ประชุมจึงเห็นควรให้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกสำนักปฏิบัติธรรมที่จะเข้าร่วมโครงการทั้งในด้านสถานที่ เช่น ต้องสะอาด สงบ มีห้องพักและห้องน้ำเพียงพอและแยกเพศการใช้ ฯลฯ ในด้านวิทยากร ต้องมีพระวิปัสสนาจารย์ มีพระภิกษุซึ่งมีความประพฤติดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และในด้านการบริหารจัดการ เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมต้องมีความสนใจและเห็นความสำคัญของการศึกษา และปฏิบัติธรรม (เอกสารแนบท้าย)

๒.๔. ระยะเวลาไปถือศีลและปฏิบัติธรรม เนื่องจากข้าราชการสตรีแต่ละคนอาจมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ตามสถานภาพ เช่น สมรส โสด และมีบุตรในความรับผิดชอบ ซึ่งจะมีอายุแตกต่างกัน ดังนั้น การกำหนดระยะเวลาให้ไปถือศีลและปฏิบัติธรรมจึงควรยืดหยุ่น คือจะขอไปช่วงสั้น ๆ ตามหลักสูตรปฏิบัติธรรมของสำนักพระพุทธศาสนา และไปถือศีลและปฏิบัติธรรมระยะยาวก็ได้ ในขณะเดียวกัน ต้องให้ส่วนราชการสามารถวางแผนจัดการได้ด้วย ซึ่งที่ประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นควรให้ข้าราชการสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรมโดยไม่ถือเป็นวันลาได้ปีละไม่เกิน ๒ ครั้ง และเมื่อรวมตลอดอายุราชการแล้วต้องไม่เกิน ๓ เดือน แต่เนื่องจากข้อเท็จจริงขณะนี้ไม่มีโครงการให้ข้าราชการไปอบรมและปฏิบัติธรรมในระยะสั้นเป็นเวลา ๕-๑๐ วันแล้ว ดังนั้นเพื่อให้สตรีมีระยะเวลาถือศีลและปฏิบัติธรรมที่ยาวนานมากขึ้นกว่าเดิมครั้งหนึ่งตลอดอายุราชการ เพื่อประโยชน์ต่องานและคุณภาพชีวิต จึงควรมีระยะเวลาปฏิบัติธรรมไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน โดยจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาและไม่ถือเป็นวันลา ทั้งนี้ จะต้องยื่นคำขออนุญาตต่อผู้บังคับบัญชาล่วงหน้าอย่างน้อย ๓๐ วัน ในกรณีที่มีเหตุพิเศษไม่อาจเสนอขออนุญาตล่วงหน้าได้ ให้ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นประกอบการขออนุญาต และให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้มีอำนาจหน้าที่จะพิจารณาให้หรือไม่ให้ไปถือศีลฯ ก็ได้ (พระราชกฤษฎีกาการจ่ายเงินเดือน เงินปี บำเหน็จ บำนาญ และเงินอื่นในลักษณะเดียวกัน พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้ข้าราชการชายลาอุปสมบทและให้ข้าราชการผู้นับถือศาสนาอิสลามทั้งชายและหญิงลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ โดยได้รับเงินเดือนระหว่างลาได้ไม่เกิน ๑๒๐ วัน สำหรับผู้ไม่เคยอุปสมบทหรือไม่เคยประกอบพิธีฮัจญ์)

๓. ประเด็นเสนอคณะรัฐมนตรี

ขอเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้

๓.๑. ให้กรมเห็นชอบเป็นหลักการให้ข้าราชการพลเรือนสตรีมีสิทธิไปถือศีล และปฏิบัติธรรม ณ สถานปฏิบัติธรรมที่ได้รับการรับรองจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ครั้งหนึ่งตลอดอายุราชการ เป็นระยะเวลาไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน โดยไม่ถือเป็น วันลา ทั้งนี้ต้องได้รับอนุญาตจากผู้บังคับบัญชาก่อน

๓.๒.ให้นำหลักการตามข้อ ๓.๑ ไปใช้กับข้าราชการทหาร ตำรวจ พนักงานราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐ รวมถึงสมาชิกและผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นสตรี ด้วย

๓.๓. มอบหมายให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบดำเนินการ ตลอดจนถึงติดตามประเมินผลเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

คุณสมบัติของสำนักปฏิบัติธรรม

ในการดำเนินการให้ข้าราชการสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรมถือเสมือนเป็นการปฏิบัติราชการเป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน เพื่อให้มีมาตรฐานเป็นเอกภาพในกระบวนการปฏิบัติ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงกำหนดคุณสมบัติของสำนักปฏิบัติธรรมเป็นเกณฑ์มาตรฐานไว้ ๓ ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านวิทยากร และด้านการบริหารจัดการ ดังนี้

ด้านสถานที่

๑. มีความสะอาด สงบ บริเวณร่มรื่น ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก
๒. มีห้อง อาคาร หรือศาลาปฏิบัติธรรมที่สามารถให้ผู้ปฏิบัติธรรมนั่งฟังการบรรยายธรรมและฝึกปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานได้ไม่แออัดเกินไป
๓. มีที่พัก ห้องน้ำ ห้องสุขาที่สะอาด จำนวนเพียงพอและแยกตามเพศของผู้ใช้ สำหรับห้องพัก ควรมีการป้องกันแมลงและสัตว์ที่จะมารบกวนหรือทำอันตรายได้เป็นอย่างดี

ด้านวิทยากร

๑. มีพระวิปัสสนาจารย์หรือผู้ฝึกสอนกัมมัฏฐานที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนกัมมัฏฐาน ตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตร โดยสามารถตอบข้อซักถามและสอบถามธรรมกัมมัฏฐานได้
๒. มีวิทยากรบรรยายธรรมที่มีความรู้ ความสามารถในการเทศนาและบรรยายธรรมให้ผู้เข้าใจหลักธรรมและน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติได้อย่างมีความสุข
๓. พระภิกษุหรือบุคคลที่เป็นวิทยากรมีความประพฤติดี ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ด้านการบริหารจัดการ

๑. เจ้าสำนักปฏิบัติธรรมมีความสนใจและเห็นความสำคัญของการศึกษาปฏิบัติและเผยแผ่ธรรมอย่างแท้จริง
๒. มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายอย่างเป็นระบบ ที่มีความโปร่งใสสามารถเปิดเผยและตรวจสอบได้
๓. มีบุคลากร/เจ้าหน้าที่เพียงพอในการทำหน้าที่ดูแลด้านที่พัก อาหาร น้ำดื่ม ห้องน้ำ ห้องสุขา และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้ปฏิบัติธรรม

๔. มีการดูแลด้านการรักษาความปลอดภัยภายในและบริเวณโดยรอบ ในกรณีที่มีผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมาก สามารถประสานงานขอกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยอาสาสมัคร เพื่อมาดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างทั่วถึง

๕. มีการดูแลด้านสุขอนามัย กล่าวคือ มีตู้ยาสามัญไว้ประจำหรือมีเจ้าหน้าที่ที่สามารถให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ในกรณีที่มีผู้เข้าปฏิบัติธรรมจำนวนมาก ควรจัดเตรียมเจ้าหน้าที่จากสถานพยาบาลอยู่ดูแล ถ้าหากมีผู้ป่วยฉุกเฉินก็สามารถนำส่งสถานพยาบาลได้ทันที

ถ้าหากไม่ได้จัดหาเจ้าหน้าที่พยาบาลอยู่ดูแลประจำ ก็ต้องมีการประสานไว้กับสถานพยาบาลใกล้เคียง ให้สามารถปฐมพยาบาลหรือรับผู้ป่วยฉุกเฉินไว้รักษาตัวได้ทันที

๖. มีการจัดการปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องตลอดปี และจัดทำตารางการฝึกอบรมปฏิบัติธรรมไว้อย่างชัดเจน

๗. มีกฎข้อบังคับหรือระเบียบปฏิบัติของวัดหรือสำนัก ที่จัดพิมพ์ไว้เป็นเอกสาร หรือติดประกาศไว้ ณ บริเวณที่เห็นได้โดยชัดเจน

๘. มีการประสานงานกับชุมชนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของวัดด้านต่าง ๆ เช่น การจัดอาหาร น้ำดื่ม และการบริการต่าง ๆ เป็นต้น

๙. มีการประชาสัมพันธ์การจัดโครงการปฏิบัติธรรมในรูปแบบต่าง ๆ แต่จะต้องไม่เป็นไปในลักษณะเชิงธุรกิจ

หลักเกณฑ์

ข้าราชการสตรีไปถือศีลและปฏิบัติธรรมถือเสมือนเป็นวันปฏิบัติราชการ ดังนี้

๑. ถือศีลและปฏิบัติธรรม เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน ตามช่วงเวลาที่หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาว่าเหมาะสม

๒. ถือศีลแล้วต้องอยู่ในสำนักปฏิบัติธรรม

๓. ถือศีล ๘

๔. นุ่งขาว ห่มขาว

๕. การปฏิบัติธรรม ๒ ลักษณะ

- โคนผม เรียกว่า นักบวช (แม้จะ สตรีผู้ถือศีลนุ่งขาว ห่มขาว ปฏิบัติธรรมที่วัด/สำนักสงฆ์)

- ไม่โคนผม เรียกว่า บวชศีลจาริณี

**แนวปฏิบัติในการถือศีลและปฏิบัติธรรมของข้าราชการ
เจ้าหน้าที่ และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรี เป็นเวลา
ไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน**

ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรี มีความ
ประสงค์ในการลา เพื่อถือศีลและปฏิบัติธรรม มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

๑. ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีประสงค์จะ
ถือศีลและปฏิบัติธรรม ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ ขอใบสมัครเพื่อถือศีลและปฏิบัติธรรม และกรอกราชละเอียดตาม
แบบโดยสามารถขอรับใบสมัครได้ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือสำนักงานพุทธ
ศาสนาศึกษา โทรศัพทหมายเลข ๐ ๒๕๔๑ ๔๕๕๑ และ ๐ ๒๕๔๑ ๔๕๕๓ หรือ
www.debtbai.net และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกแห่ง

๑.๒ ยื่นใบสมัครต่อเจ้าหน้าที่รับสมัครของสำนักปฏิบัติธรรมที่ขึ้นทะเบียน
ไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกแห่ง

๑.๓ ทำหนังสือขออนุญาตผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อขอ
อนุญาตไปถือศีลและปฏิบัติธรรม

๑.๔ เดินทางไปยังสำนักปฏิบัติธรรม ที่ประสงค์จะถือศีลและปฏิบัติธรรม
และต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ หรือข้อกำหนดของสำนักปฏิบัติธรรมโดยเคร่งครัด

๑.๕ ขอรับวุฒิบัตรเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาถือศีลและปฏิบัติธรรม เพื่อเป็น
หลักฐานแสดงต่อผู้บังคับบัญชา หรือหน่วยงานต้นสังกัดสำหรับบันทึกลงในสมุดทะเบียน
ประวัติ

๒. หน่วยงานต้นสังกัดของข้าราชการ/เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของหน่วยงาน
ภาครัฐที่เป็นสตรีผู้ประสงค์ไปถือศีลและปฏิบัติธรรมดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ รับเรื่อง และใช้ดุลยพินิจในการอนุญาต

๒.๒ รับสำเนาวุฒิบัตร เพื่อเป็นหลักฐานบันทึกลงในทะเบียนประวัติเมื่อ
เสร็จสิ้นการถือศีลและปฏิบัติธรรม

๒.๓ แจ้งให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ

๓. สำนักปฏิบัติธรรมซึ่งรับสมัครข้าราชการ/เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของ
หน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีเพื่อถือศีลและปฏิบัติธรรม ดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ จัดเตรียมสถานที่ และดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น
หลักสูตร วิทยากร และการบริหารจัดการในการถือศีลและปฏิบัติธรรม

๓.๒ จัดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีผู้ถือศีลและปฏิบัติธรรมตามความเหมาะสม

๓.๓ รับใบสมัครและพิจารณารับข้าราชการ/เจ้าหน้าที่และลูกจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่เป็นสตรีผู้ถือศีล และปฏิบัติธรรมตามจำนวนที่สามารถรองรับได้ โดยคำนึงถึงความพร้อมของวิทยาการและความเหมาะสมของสถานที่

๓.๔ แจกกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการถือศีลและปฏิบัติธรรมให้ชัดเจน

๓.๕ จัดทำทะเบียนข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นสตรี ผู้ถือศีลและปฏิบัติธรรม

๓.๖ ดำเนินการตามกิจกรรมถือศีลและปฏิบัติธรรม

๓.๗ ออกวุฒิบัตรให้แก่ผู้ถือศีลและปฏิบัติธรรม

๓.๘ กรอกแบบรายงานต่าง ๆ ที่จำเป็น แล้วแจ้งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติทราบ

๔. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด
ดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ ประสานกับสำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดที่ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

๔.๒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จัดทำคู่มือสำหรับผู้ถือศีล และปฏิบัติธรรมเพื่อเผยแพร่ให้แก่สำนักปฏิบัติธรรม และสนับสนุนเอกสาร ตำราทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการถือศีลและปฏิบัติธรรม

๔.๓ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สนับสนุนสำนักปฏิบัติธรรม

๔.๔ ติดตามประเมินผลและรายงานผลเมื่อสิ้นสุดการถือศีลและปฏิบัติธรรม

เนื้อหาหลักสูตรการถือศีลและปฏิบัติธรรม
เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน

เนื้อหาหลักสูตร แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ

ก. ภาคปริยัติ (ทฤษฎี) ประกอบด้วย

๑. หลักของการปฏิบัติธรรม

- เสริมสร้างสุขภาพกาย สุขภาพจิต
- จิตเป็นอิสระอย่างแท้จริง
- ความจำดี
- การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ
- เกิดปัญญาในทางริเริ่มสร้างสรรค์
- มองสิ่งทั้งหลายตรงตามความจริง
- สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้ตรงจุด
- ได้รับความสุขและความสงบ

๒. การบริหารกาย การบริหารจิต

- ชีวิตและองค์ประกอบของชีวิต (ขั้น, อายตนะ, ธาตุ)
- โรคกาย โรคจิต ตามแนวพุทธศาสนา
- สาเหตุและวิธีป้องกัน (สัปปายะ, กฏไตรลักษณ์, อริยสัง)
- ความสัมพันธ์ระหว่างกายกับจิต

๓. หลักและกระบวนการปฏิบัติเบื้องต้น

- ความหมายของ "สมาธิ" ตามแนวพุทธ
- สมณะ วิปัสสนา และความสัมพันธ์
- ความสัมพันธ์ของศีล สมาธิ และปัญญา
- เครื่องขวางกั้นการปฏิบัติธรรม (สักกายทิฏฐิ/นิวรรณ์/พลิโพธ ฯลฯ)
- ลักษณะของจิตที่ฝึกได้แล้ว
- ขั้นตอนในการเตรียมการลงสู่ภาคปฏิบัติ

๔. หลักและวิธีการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน

- ความหมายของวิปัสสนากัมมัฏฐาน
- ความต่างระหว่างสมณะกับวิปัสสนา
- กระบวนการแห่งการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน

- วิธีการจัดการกับความเจ็บปวดและความฟุ้งซ่าน (เวทนา/ทวาร ๖/
การสำรวจอินทรีย์ ฯลฯ)
- สาธิตท่าทางแห่งการฝึก

๕. มหาสติปัฏฐานสูตรและพระสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ในการตรัสมหาสติปัฏฐานสูตร
- ความหมายและความสำคัญของสติปัฏฐาน ๔
- วิธีปฏิบัติตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตร

๑. วิธีปฏิบัติกายนุปัสสนาสติปัฏฐาน : วิธีกำหนดลมหายใจ
วิธีกำหนดอริยาบถ ๔, วิธีเดินจงกรม ๑ ระยะ

๒. วิธีปฏิบัติเวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน

๓. วิธีปฏิบัติจิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน

๔. วิธีปฏิบัติธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

- อานิสงส์ของการปฏิบัติสติปัฏฐาน ๔
- พระสูตรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน
(อานาปานัสสติสูตร และกายคตาสติสูตร : มัชฌิมนิกาย อุปริ
ปัตถกาส์พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๔)

๖. กฎแห่งกรรมและภพภูมิตามหลักพระพุทธศาสนา

- กรรม คืออะไร (หลักความเชื่อทั้งในและนอกพระพุทธศาสนา)
- กรรมและการให้ผลตามหลักในกัมมวิภังคสูตร (ม.อ. ๑๔)
- ความหมายของคำว่า “ภพภูมิ”
- ภพภูมิในชาติปัจจุบัน
- เหตุทำให้เกิดในภพภูมิต่าง ๆ
- ชาตินี้ ชาติหน้า

๗. เปิดโอกาสให้ซักถาม และปัจฉิมนิเทศ

ข. ภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย

๑. ภาคพิธีการ สวดมนต์ไหว้พระ ทำวัตรเช้า-เย็น
  - พิธีมอบกายถวายอัฐภาพก่อนรับกัมมัฏฐาน

- ทำวัตรเช้า สวดมนต์เจริญสมาธิ แผ่กุศลเจริญเมตตา
- ทำวัตรเย็น สวดมนต์เจริญสมาธิ แผ่กุศลเจริญเมตตา

๒. ฝึกเดินจงกรมใช้สติกำหนดพิจารณาอริยาบถ

- วิธีปฏิบัติตามหลักมหาสติปัฏฐานสูตร
- ฝึกวิธีกำหนดอริยาบถ ๔
- ฝึกเดินจงกรมขั้นพื้นฐานหรือเดินจงกรม ๑ ระยะ
- สอบอารมณ์กับพระอาจารย์ผู้ฝึกอบรม
- ฝึกเดินจงกรม ๒ ระยะ
- ฝึกเดินจงกรม ๓ ระยะ
- ฝึกเดินจงกรม ๔ ระยะ
- ฝึกเดินจงกรม ๕ ระยะ
- ฝึกเดินจงกรม ๖ ระยะ
- ฝึกเดินจงกรมสลับกับการนั่งสมาธิโดยอธิษฐานจิตทุกขั้นตอน

๓. ฝึกนั่งสมาธิใช้สติกำหนดพิจารณาอารมณ์

- ฝึกวิธีนั่งสมาธิขั้นต้น (วิธีกำหนดลมหายใจ : อานาปานสติ)
  - ฝึกวิธีกำหนดเวทนาและจิต
  - ฝึกวิธีปฏิบัติเมื่อได้ยินเสียงขณะนั่งสมาธิ
  - ฝึกการเคลื่อนไหวอริยาบถอย่างมีสติ
  - สอบอารมณ์กับพระอาจารย์
  - ฝึกกำหนดตั้งใจ (การอยากผลัดเปลี่ยนอริยาบถต่าง ๆ โดยฝึกใช้สติกำหนดที่ใจก่อนทุกครั้งที่ยากเปลี่ยนอริยาบถ)
  - ฝึกกำหนดทวารทั้ง ๕ (ใช้สติกำหนดทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย)
  - ฝึกนั่งสมาธิพิจารณาสภาวะธรรม
  - ฝึกนั่งสมาธิพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม
-